

Finansdepartementet

Vår fil: B21-GC Varighet AAP

Vårt Arkiv: Interessepolitikk

Saksbehandler: Grete Crowo

Oslo, 28. juni 2021

Høring – jobbfradrag for unge

FFO har gjennomgått høringsnotatet med forslag om innføring av et nytt fradrag i beskatningen av arbeidsinntekt for unge under 30 år, og vi vil med dette meddele våre synspunkter til forslaget.

- FFOs hovedanbefaling er at jobbfradrag for unge kun bør knyttes til arbeidsinntekten for unge på AAP (arbeidsavklaringspenger) og unge uføretrygdede.

En målrettet inkluderingspolitikk og bruk av insentiver for arbeidstakere

FFO jobber for et likestilt og inkluderende arbeidsliv for kronisk syke og funksjonshemmede, og vi har vurdert det fremlagte forslaget i lys av dette.

Det er prisverdig at regjeringen er opptatt av virkemidler som kan øke sysselsettingen blant unge. Samtidig mener vi at målgruppen for det foreslåtte skattefradraget er altfor bred. Det presiseres i høringsnotatet at denne skatteletten skal samspille med andre tiltak for å få flere i jobb, noe FFO er enige i. Et slikt insentiv bør likevel være mye mer treffsikkert slik at det når unge arbeidssøkere som har utfordringer med å komme i jobb, og som lever på lave trygdeinntekter som uføretrygd eller AAP.

Er det et generelt lavt lønnsnivå for unge i Norge som gir utenforskap?

En del unge arbeidssøkere som ikke har fullført utdanning eller har lite utdanning, har større sannsynlighet til å komme i jobber med lavt lønnsnivå. Likevel er vi spørrende til det underliggende premisset i forslaget om at det er et lavt lønnsnivå i Norge som bidrar til utenforskap, og at en generell høyere inntekt i jobber med lavt eller middels lønn – vil få flere unge i jobb?

I Sysselsettings utvalgets rapport NOU 2021:2, blir det flere steder pekt på at en av årsakene til utenforskap er at det faktisk er det relativt høye lønnsnivået i Norge som bidrar til at en del unge ikke får jobb, og at det er særlig krevende å inkludere særskilte grupper i arbeidslivet og at det utfordrer muligheten til samtidig å opprettholde høy sysselsetting og et høyt lønnsnivå.

«Et høyt lønnsnivå med relativt små lønnsforskjeller er tegn på en sunn økonomi, med høyt produktivitetsnivå og relativt jevn fordeling av verdiskapingen. Det er viktig å bevare. Samtidig kan en lønnsstruktur med relativt små lønnsforskjeller, der de laveste lønningene er relativt høye, gjøre det vanskelig for personer med svake kvalifikasjoner eller redusert arbeidsevne å få innpass i arbeidslivet.»

Ut fra utvalgets analyse anser vi derfor ikke at en skattelette som skal gi en så bred gruppe av unge litt høyere lønn vil ha stor betydning for å få ned ungdomsledigheten, siden utenforskapet først og fremst handler om å få innpass i arbeidslivet. Vi er uenige i synspunktet om at unge ikke ønsker å jobbe fordi de opplever at lønnsnivået generelt er for lavt. Om myndighetene derimot skal påvirke lønnsnivået i bransjer og jobber som *faktisk* har svært lavt lønnsnivå, er FFO opptatt av at partene i arbeidslivet og regjeringen jobber godt sammen om lønnspolitikken. Fremfor den foreslåtte skatteletten til alle unge 30 år, må det gjøres en innsats som ytterligere hever minstelønnsnivåene, som sørge for at virksomheter har tariffavtaler med minstelønn og at man kjemper for å avdekke og slå ned på sosial dumping.

Selv om det først er i Statsbudsjettet for 2022 Stortinget eventuelt fastsetter fradragets konkrete størrelse, så viser skissen i høringsnotatet et anslått provenytap på om lag 1,5 mrd. Kroner. Det tilsier at dette kan bli et svært kostbart virkemiddel sett opp mot den totale nytten av tiltaket. FFO mener at disse midlene heller bør gå til skattefradrag til uføre og unge på AAP, flere kompetansetiltak og mer lønnstilskudd.

Syssettingsutvalget peker blant annet på bruk av lønnstilskudd for grupper som stiller svakt i arbeidsmarkedet. De understreker at det er viktig å se på andre tiltak som kan gjøre arbeidsgivere mer villige til å ansette dem. Lønnstilskudd som midlertidig reduserer arbeidsgivers lønnskostnader som kompensasjon for lav, variabel eller usikker produktivitet, er et virkemiddel for å få flere utsatte grupper inn i jobb. Regjeringen bør lytte til rådet fra utvalget om at bruken av lønnstilskudd bør øke betydelig, og at det er målrettet mot grupper med særskilte problemer med å komme inn i arbeidslivet.

Jobbinsentiv for unge på AAP og uføretrygd

Målet om at flere som mottar AAP og uføretrygd kan kombinere arbeid og ytelse er noe FFO støtter opp om. Vi har i flere sammenhenger både vært pådriver for og heiet på forslag som kan bidra til dette, med forutsetning om at det ikke gjøres ved kutt i ytelsene.

Når det gjelder unge på AAP er det veldig bra om de kan få skattelette for eventuell arbeidsinntekt parallelt med den arbeidsrettede oppfølgingen. Regjeringen har beklageligvis valgt å kutte i AAP-ytelsen for unge, noe vi er sterkt uenige i var et godt tiltak for å forebygge utenforskap. Det er positivt at det understrekes i høringsnotatet at ingen trygdede vil få lavere disponibel inntekt, men at de som jobber ved siden av trygden kan få høyere disponibel inntekt av fradraget. Vi tar ikke direkte stilling til de fremlagte skissene for hvordan dette slår ut, men det vil ha betydning om unge på AAP kan få lavere skatt enn i dag dersom AAP kombineres med arbeidsinntekt.

Vi ber om at skatteletten knyttet til arbeidsinntekten for AAP-mottakere kombineres med å innføre forbedringer i ordningen når det gjelder å kombinere arbeid og ytelse. Vi anbefaler at regjeringen følger opp forslag fra Syssettingsutvalget i NOU 2019:7 om at avkortningen gjøres basert på inntekt og ikke timer som i dag:

«Reglene for avkortning av arbeidsavklaringspenger foreslås endret fra å være basert på antall arbeidete timer til å være basert på inntekt. Dette sikrer at det er lønnsomt å jobbe også i tilfeller der mottakeren må akseptere en lavere timelønn enn tidligere.»

Det er sammensatt hvorfor andelen uføre som jobber ikke har økt etter at det i ny uførereform i 2015 ble lagt bedre til rette for å kombinere arbeid og trygd. Lønnsomheten ved å arbeide i kombinasjon med trygd er en faktor. Vi imøtekommer ulike tiltak som kan bidra til at det blir mer lønnsomt å jobbe for personer på uføretrygd. Avkortningsreglene, innretning av beskatning, friinntekten m.m. er faktorer som påvirker hvor mye man har igjen av lønnsinntekten når en kombinerer arbeid og trygd. FFO støttet i 2018 representantforslag 215 S fra KrF om jobbskattefradrag for uføre. Viser at et skattefradrag kan ha positiv

effekt for uføres inntekter, og det vil oppleves mer motiverende å jobbe for de som har helsemessig mulighet til det.

Avkortingsreglene i uføretrygdordningen har, som det redegjøres for i høringsnotatet, påvirkning på hvor lønnsomt det er for den enkelte å være i jobb. Vi vil spesielt peke på at det vises til at reduksjonen i trygdeytelser ved arbeid sammen med skatt på økt inntekt gir en særlig høy effektiv marginalsatt på arbeid for trygdemottakere, noe som svekker arbeidsinsentivene. Et jobbfradrag vil kunne bidra til å redusere denne effektive marginalskatten vesentlig. Det er svært positivt at en mottaker av trygdeytelser som kommer i arbeid, dermed vil kunne få beholde vesentlig mer av arbeidsinntekten sin.

FFO har vært særlig opptatt av det må bli mer lønnsomt for de med de laveste trygdene å jobbe, da det er denne gruppen som på grunn av lav arbeidsinntekt før uførhet har størst avkortning når de tjener over friinntekten. Slik sett vil en innretning av et skattefradrag knyttet til de lave inntektene ha en god sosial profil for denne gruppen av uføre som har arbeidsinntekt.

Vi ber regjeringen om fortsatt å utrede og følge opp andre virkemidler som kan gjøre det mer lønnsomt å arbeide i kombinasjon med uføretrygden. Vi viser i den forbindelse til våre merknader i FFOs nylig avgitte høringssvar til Arbeids- og sosialdepartementets i anledningen høringen på Sysselsettingsutvalgets rapporter.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Eva Buschmann
Styreleder

Lilly Ann Elvestad
Generalsekretær